

Ս. Բ. Հարությունյան

Ներդրումները ճյուղական, աշխատանքային և դրամական ծախսերի ամբողջությունով ընդհանուր առմամբ ընդհանուր առմամբ ընդհանուր առմամբ: «Ներդրումները համեմատաբար նոր տեքստիլ է մեր տնտեսության համար: Դա լայն հասկացություն է և ընդգրկում է ինչպես իրական, այնպես էլ ֆինանսական ներդրումները, այսինքն՝ արժեթղթերի, պարտատու մեջ ներդրումներ՝ սեփականությունից եկամուտ ձեռք բերելու իրավունքով:

Ներդրումային ֆինանսավորումը իրականացվում է ներքին և արտաքին աղբյուրների հաշվով: Ներքին աղբյուրը ձեռնարկության սեփական միջոցներն են, բնակչության խնայողությունը, պետական հատկացումները, ինչպես նաև երկարաժամկետ վարկերը և փոխառությունները: Արտաքին աղբյուրներն են օտարերկրյա ուղղակի և պորտֆելային ներդրումները, ինչպես նաև օտարերկրյա վարկերը և փոխառությունները:

Ըստ ներդրումների ֆինանսավորման աղբյուրների, ԼՂՀ-ում 2001թ. կապիտալ ներդրումները համեմատեալաբար կշիռը կազմել է պետական բյուջեի և մարդասիրական օգնության միջոցների հաշվին համապատասխանաբար 39.8 և 30.2 տոկոս, իրականացվող ներդրումները, մասին է վկայում հետևյալ աղյուսակը:

Ներդրումների կառուցվածքն ըստ ֆինանսավորման աղբյուրների, (%)

Ներդրումների ֆինանսավորման աղբյուրները	1999թ.	2000թ.	2001թ.
1. Պետական բյուջեի միջոցների	48.4	44.9	39.8
2. Արտաբյուջետային միջոցների	4.2	1.1	2.1
3. Համայնքների բյուջեի միջոցների		0.2	0.7
4. Մարդասիրական օգնության միջոցների	28.7	37.2	30.2
5. Օտարերկրյա ներդրումների միջոցներ		2.7	4.4
6. Ձեռնարկությունների միջոցների	2.4	2.5	3.8
7. Բնակչության միջոցների	2.2	2.0	6.2
8. Այլ միջոցների	14.0	9.5	12.8

2001թ-ին 2000թ-ի համեմատ նվազել է միայն պետական բյուջեի միջոցների մարդասիրական օգնության հաշվին՝ համապատասխանաբար 11.4 և 18.8 տոկոսային կետ իրականացվող ներդրումները:

- ԼՂՀ տարածքում ներդրումային գործունեությունը ֆինանսավորվում է ի հաշիվ՝
- սեփական ֆինանսական պաշարների և ներդրողի ներդրման հաշվին (շահույթի և ֆինանսական օգնության հաշվին, ֆինանսական և իրավաբանական անձանց գումարների կուտակումներ և խնայողություններ),
 - ներդրողի ֆինանսական միջոցների ներգրավման (միջոցներ ստացված բաժնետոմսերի, իրաւաւրաւի և ֆինանսական ու իրավաբանական անձանց կողմից այլ վճարումներ),
 - ներդրողի ֆինանսական միջոցների փոխառության (բանկային ու բյուջետային վարկեր և այլ),
 - դրամական միջոցների, որոնք կենտրոնացվում են ձեռնարկության միավորների կողմից հաստատված կարգով,
 - պետական, համայնքային բյուջեների և արտաբյուջետային հիմնադրամից ներդրումներ, հատկացումների,
 - օտարերկրյա ներդրումներ:

Շահույթը ձեռնարկության գույքի եկամտի հիմնական ձևն է, որն արտացոլում է հավելյալ արտադրանքի արժեքը: Շահույթը ձեռնարկության կոմերցիոն գործունեության արդյունքն է, որն արտադրանքի արժեքից ցածր է հանդիսանում: Հարկերի վճարումների և շահույթից բյուջեի վճարումների կատարելուց հետո ձեռնարկությանը մնում է գույքի շահույթ: Դրա մի մասը կարելի է

ողել սոցիալական և արտադրական նշանակության բնույթ ունեցող կապիտալ ներդրումներին: Խառնուրդի այդ մասը կարող է ուղղվել նաև ներդրումների համար:

ԼՂՀ-ում 1999 և 2000թ.թ. համապատասխանաբար 159 և 233 կազմակերպությունների կողմից առաջարկված հաշվեկշռային շահույթը կազմել է համապատասխանաբար 568.5 և 606.0 մլն. դրամ: Ընդհանուր տնտեսության առանձին ճյուղերի շահույթով աշխատող ամենաշատ կազմակերպությունների խմբը բաժին է ընկնում շինարարության համապատասխանաբար՝ 47.8 և 48.9 տոկոս, ինչպես նաև առևտրա-վաճառքային ծախսերի ճյուղում՝ 13.8 և 14.2 տոկոս ճյուղերին:

Ձեռնարկություններում ներդրումների ֆինանսավորման երկրորդ խոշոր աղբյուրը առևտրային շահույթի և արտադրության հատկացումները: Ձեռնարկություններում արժեքային մաշվածությունը ընդհանուր առմամբ իրականացվում է պարբերաբար (ամենամսյա), այն դեպքում, երբ արտադրական արժեքի մասնական ֆոնդերը վերարտադրության ամեն մի ցիկլից հետո բնափրային ձևով հատուցման չեն ենթարկվում: Արդյունքում գոյանում են մշակող և արտադրողական միջոցներ (ամուրի) իրականացումների ընդգրկումն արտադրության ծախսերի մեջ, որոնք կարող են ուղղվել ձեռնարկության հիմնական կապիտալի արտադրության ընդլայնմանը: ԼՂՀ տնտեսությունում 1999թ. ամբողջացիոն հատկացումները կազմել են 1062362.3 հազ. դրամ, ընդ որում, նյութական խրատում՝ 403861.4 հազ. դրամ, ոչ նյութական ոլորտում՝ 658501.0 հազ. դրամ, իսկ 2000թ.՝ 1333206.9 հազ. դրամ, նյութական ոլորտում՝ 430855.7 հազ. դրամ, ոչ նյութական ոլորտում՝ 930121.2 հազ. դրամ: Ներդրումների ակտիվացման համար անհրաժեշտ է ներդրումային ծրագրերի բյուջետային ֆինանսավորում: Այդ տեսակետից պետական ներդրումները պետք է իրականացնել այն ճյուղերում, որն արտադրային ոլորտի զարգացման և տնտեսության զարգացման համար, հատկապես տարբեր փուլերի զարգացման ձևերի զարգացման համար ներդրումային ընթացքի հաջորդաբար զարգացման և արտադրության զարգացման: Սակայն այդ ուղղությամբ դրական տեղաշարժեր չեն նկատվում: Բերենք օրինակ. ԼՂՀ արդյունաբերության և գյուղատնտեսության ճյուղերը զարգացնելու համար անհրաժեշտ է վարկավորման ծրագիր: Սակայն, եթե ներկայացնենք այդ ծրագրի դինամիկան, ապա կտեսնենք, որ 1999թ.-ին 2000թ.-ի համեմատ գյուղատնտեսության և արտադրության ճյուղերի վերականգնմանն ուղղված վարկերը նվազել են 9.8 տոկոսով, իսկ 2000թ.-ին 2000թ.-ի համեմատ՝ 77.9 տոկոսով: Նույն պատկերն է նկատվում նաև ԼՂՀ «Արդյունաբերության» հիմնադրամի շրջանակներում ընդունված վարկային ծրագրում: Սինչ տվյալների օգնությամբ կարելի է տեսնել, որ 1997թ. ապրիլի 22-ին հաստատվել է ԼՂՀ «Արդյունաբերության» հիմնադրամի կողմից վարկերի տրամադրման կարգը, որտեղ ասվում է. «ԼՂՀ սոցիալ-տնտեսական զարգացման արևելագոյն խնդիրների լուծման նպատակով ԼՂՀ «Արդյունաբերության» հիմնադրամը տրամադրում է արժանապատիվ և երկարաժամկետ արտադրողական վարկեր՝ տնտեսական գործունեության հետևյալ ոլորտներում՝

- ա. արդյունաբերական ապրանքների արտադրություն,
 - բ. գյուղատնտեսական մթերքների արտադրություն և վերամշակում,
 - գ. սպասարկման ոլորտի ծառայություններ:
- Վարկային միջոցները տրամադրվում է այն իրավաբանական անձանց, որոնք՝
- ա. հարկային վճարումների գծով պետական բյուջեին պարտքեր չունեն,
 - բ. ժամանակին մարել են վարկերը և չունեն ժամկետանց պարտքեր:
- Վարկերի տրամադրման նախապատվությունը տրվում է այն իրավաբանական անձանց, ովքեր՝
- ա. ստեղծում են նոր աշխատատեղեր,
 - բ. օգտագործում են տեղական հումք,
 - գ. աշխատողի հաշվով նախատեսում են տրամադրվող վարկի ավելի քիչ գումար
- Վարկերի տրամադրումը իրականացվում է բիզնես-ծրագրերի ներկայացման հիման վրա: 1997թ. «Արդյունաբերության» հիմնադրամի կողմից իրականացվել է 192455.0 հազ. դրամի վարկային ներդրումներ, 1998թ.՝ 8394.0 հազ. դրամ, 1999թ.՝ չի եղել, 2000թ.՝ 138742.0 հազ. դրամ, իսկ 2001թ.՝ 22332.4 հազ. դրամ: Ընդ որում ներդրումների 19.0 տոկոսն ուղղվել է արդյունաբերության

Հիշեցնում գետնոված բյուր տվյալները վերցված են ԼՂՀ վիճակագրության, պետական ռեգիստրի և վերլուծության պետական կոմիտեից: «Պայմանավորված 2001թ. տարեկան ֆինանսական հաշվառությունների բացակայությամբ» 2001թ. 3/4 մասնական տվյալները չեն արտադրվում:

ճյուղերի զարգացմանը. 26.0 տոկոսը՝ գյուղատնտեսությանը, 26.0 տոկոսը՝ անողջապահությանը, 29.0 տոկոսը ծառայության ոլորտներին:

Ներկա դրությամբ, երբ ԼՂՀ տնտեսությունը գտնվում է անցումային փուլում, զարգացող փոքր ձեռնարկությունները, նրանց դիրքերի ամրապնդումը կարևոր նշանակություն ունի պետության կայուն զարգացման գործընթացում, բանի որ փոքր ձեռնարկությունները ոչ միայն ինքնուրույն հանդիսանում են տնտեսության խաղող ձեռնարկությունների ձևավորման և զարգացման համար, այլև կայուն երաշխիք են ստեղծում շուկայական զարգացման ուղիով ընթացող տնտեսության կայունացման գործում: Հաշվի առնելով վերոնշյալը՝ կարևորվում է փոքր բիզնեսի կայացման զարգացման ուղղությամբ պետության կողմից անհրաժեշտ միջոցառումների ստեղծումը: Վիճակագրության կողմից անցկացվել է փոքր բիզնեսի ձևավորման և ընդլայնման հետ կապված հարցերի բացահայտմանն ուղղված հետազոտություն: Ըստ որի, փոքր բիզնեսի բնագավառում առավել զբաղվել է սննդի արդյունաբերության ճյուղը, որտեղ կենտրոնացված են հետազոտությունների 56.5 տոկոսը, որոնց գերակշռող մասը գործունեություն են ծավալել արտադրության ոլորտում: Տվյալ հանգամանքին կարելի է տալ երկու բացատրություն

- տվյալ ճյուղը հանդիսանում է համեմատաբար քիչ կապիտալատար, որով հեշտապես հնարավոր է փոքր բիզնեսի ձևավորումը:
- տվյալ ճյուղի գործունեությունը կողմնորոշված է սպառողների լայն շրջանակների վրա:

Ձեռնարկությունների հիմնական մասն ստեղծվում են այն ճյուղերում, որոնք բավարարում են պատահական շուկայի արդեն իսկ ձևավորված պահանջները՝ փորձելով փակել լրացուցիչ պահանջները: Իսկ այնպիսի ճյուղերը, որոնք շուկայում կարող են ձևավորել ժամանակակից պահանջները և դրանով իսկ բարձրացնել առկա պահանջարկի որակը, մակարդակը՝ բացակայում են: Այստեղ հարկ է ընդգծել պետության կողմից իրականացվող քաղաքականությունը, որը պետք է նպաստի և գործող ձեռնարկությունների արտադրության և արդյունավետ գործունեությանը, և տրամադրի ներդրումներ նոր ձեռնարկությունների ստեղծման համար:

Շատ կարևոր հարց է ներդրումային ոլորտում բնակչության միջոցների ներգրավումը: Այդպիսի ներգրավումն իրականացվում է ձեռնարկությունների սեփականաշնորհման միջոցով՝ կարող է դիտարկվել ոչ միայն որպես կապիտալ ներդրումների աղբյուր, այլ նաև որպես սոստարերկրյա և հայրենական խնայողությունների պաշտպանման ուղղություններից մեկը: 2001 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ սեփականաշնորհվել է 681 օբյեկտ, ընդ որում 661 «փոքր», կիսավճարով փոխարկության օբյեկտներ ու վարձակալված տարածքներ, 11 ձեռնարկություն ձեռնարկությունների կազմից առանձնացված կառուցվածքային միավորներ: Նշված օբյեկտներ սեփականաշնորհումից մուտքերը կազմել են 317.2 մլն. դրամ, որից 73.7 մլն. դրամը 2001 թվականի Ընդ որում 2001 թ. ընթացքում պետական բյուջեին վերադարձվել է 44.3 մլն. դրամ:

ԼՂՀ-ում օբյեկտների սեփականաշնորհում իրականացնելն ունեյն նաև մեկ նպատակ ունեցող օտարերկրյա կապիտալի մասնակցությունը հայրենական սեփականատերերի միջոցով բացակայության հետևանքով: Այդ դեպքում անհրաժեշտ է իրականացնել միասնական իրավական ակտներ օտարերկրյա և հայրենական ներդրողների համար: Ներկա փուլում օտարերկրյա ներդրողներին շատ հետաքրքրում է հողի սեփականաշնորհումը և դրա հետ կապված բնակավայրային հարցերը: Հիմնական պրոբլեմներն օրենսդրական բազան է: Ազգային օրենսդրությունը օտարերկրյա ներդրողների վերաբերյալ կազմում են իրավական երաշխիքներ: Երաշխիքների նպատակն ընդունող երկրի և օտարերկրյա ներդրողների միջև շահերի սպասելիությունը, իրավական տեսակետից օտարերկրյա մասնավոր սեփականությունը հավասարեցված հայրենական մասնավոր սեփականությունը:

ԼՂՀ կառավարությունը մեծ կարևորություն է տալիս օտարերկրյա ներդրումներ գրավել քաղաքականության մշակման և իրագործման մեթոդներին, բացի այդ, այստեղ առկա են բազմաթիվ հնարավորություններ, որոնք հնարավոր են իրականացնել իսրայելյան, ինչպիսիք են, օրինակ, անշարժ գույքի ցածր գներով աշխատուժի առկայությունը, ոչ ֆինանսական խթաններից կարելի է առանձնացնել շուկայի ձևավորումը, բայց որպեսզի ամրապնդվեն աշխատուժի առկայությունը, դարաբաղում գործարարություն:

Օտարերկրյա ներդրողների համար բարենպաստ ներդրումային կլիմայի ստեղծումը ներդրումային միջավայրի ակտիվացման եղանակներից մեկն է:

ԼՂՀ-ում 2001 թ. միախառն տարվա համեմատությամբ օտարերկրյա ներդրումներ ձեռնարկությունների թիվն աճել է 14-ով՝ կազմելով 39:

Բնակչության ներդրումային ակտիվության խթանումը կարելի է իրականացնել նա խմելոքում անձնական ավանդներից բարձր բանկային տոկոսադրույթների հաստատման միջոցով երբևէ տարիներին թնակչությունն սկսել է ավելի վստահել բանկային համակարգին, որպես չարական միջոցների և պահուստի անվտանգ աղբյուր, որի մասին է վկայում այն փաստը, որ բանկերու նակչությունից ներգրավված ավանդների մնացորդը 2002թ. հունվարի 1-ի դրությամբ կազմել 925.4 մլն.դրամ և նախորդ տարվա հունվարի 1-ի համեմատ աճել է 495.0 մլն.դրամով կամ 34. տոկոսով:

Բնակչության խնայողությունների ներիջարը կապիտալի շուկա ապահովելու համա մնդաժեշտ է ներդրումային բանկերի և հիմնադրամների, ապահովագրական ընկերությունների ննարչակալային հիմնադրամների, շինարարական ընկերությունների և այլ միջնորդային հիմնական կազմակերպությունների լայն ցանց:

Վարկերի տրամադրման քաղաքականությունը ևս մեծ կարևորություն ունի ներդրումների արդյունքում և արդիականացման գործում: Մասնավոր հատվածում անհրաժեշտ կապիտալ ազակալությունը գրկում է արտադրությանը կապիտալ ներդրումների իրականացման նախափորությունից, որը մեկ անգամ ևս շեշտում է պետության կողմից տնտեսության զարգացման րծծում ակտիվ մասնակցության անհրաժեշտությունը:

Վարկերի տրամադրումը իրականացվում է բիզնես-ծրագրերի հիման վրա, որոնց քննարկման նմար ստեղծվում է փորձագիտական աշխատանքային հանձնաժողով: Տվյալ կարգը նպաստում է յոթի կողմից տրամադրվող միջոցների արդյունավետ տեղաբաշխմանը և տնտեսության ճյուղերի տալել արդյունավետ վարկավորմանը:

Առևտրային բանկերի վարկային ներդրումները (դրամով և տարադրամով) 2002թ. հունվարի 1 դրությամբ կազմել են 3633.0 մլն.դրամ և 2001թ. ընթացքում աճել են՝ 2072.8 մլն. դրամով կամ 2. րկամ:

Վարկային ներդրումների ընդհանուր ծավալում կարճաժամկետ վարկերի տեսակարար շիղ կազմել է 46.4 տոկոս, իսկ երկարաժամկետին՝ 53.6 տոկոս:

2002թ. հունվարի 1-ի դրությամբ երկարաձգված և ժամկետանց վարկերը կազմել ե առապատասխանաբար՝ 1540.6 և 160.5 մլն.դրամ: 2001թ. երկարաձգված վարկերն աճել են 1190.6 մլն. դրամով (3.4 անգամ), իսկ ժամկետանցը՝ 124.5 մլն. դրամով (3.5 անգամ):

Մակրոմակալոյական ներդրումների կառավարման գլխավոր ռազմավարական խնդիրը անց համար նպատավոր միջավայրի ստեղծումն է, մասնավորապես ներդրումային ղգվածության հարկային, դրամավարկային, ամորտիզացիոն քաղաքականության իրագործումը. զատ տնտեսավարման ու տնտեսական կապերին նպաստող իրավական դաշտի ձևավորումը: ատկապես էական է հարկային քաղաքականության ազատականացումը, հարկերի (շահութահարկ, լատահարկ, ավելացված արժեքի հարկ և այլն) այնպիսի դրույթաավերի սահմանումը, որն ուղյունավետորեն է զուգակցում դրանց ֆիսկալ և կարգավորիչ գործառույթները: Այդ իսկ առանձաղով, մեր տնտեսության պայմաններում ուշադրությունը պետ է կենտրոնացնել հարկային աղաքականության խթանիչ ֆունկցիաների վրա, որը հնարավորություն կտա ներդրումային ջոցների ավելի լայն ու արդյունավետ օգտագործմանը: Այս ուղղությամբ իբրև առաջին քայլ կարելի համարել 2000թ. հունվարի 1-ից գործողության մեջ դրված հարկային օրենսդրության քրեփոխումներին ուղղված մի շարք հարկատեսակների գծով փոփոխությունների և լրացումների արերը: Նշվածում հիմնական շեշտը դրվում է հարկային արտոնությունների դաշտի հիմնավորված տլայնմանը և մի շարք հարկատեսակների գծով դրույթաափերի իջեցմանը: Խոսելով հարկային րենսդրությունից կատարված քարեփոխումների մասին, կարելի է տարբերակել երկու հիմնական դրույթումներ՝ օտարերկրյա ներդրումների ներգրավում և տեղական ավարակ-այտադրողի բանում:

Ներքին պահանջարկի կողմնորոշումը ներմուծվող ապրանքների նկատմամբ լուրջ խոչընդոտ արուցում տեղական արտադրության զարգացման ճանապարհին: Այդ իսկ պատճառով պետության քաղաքական խնդիր է հանդիսանում հայրենական ապրանքների մրցունակության բարձրացման ընտրվելու (տեղեկության համար նշել, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության արտաքին նախարչության տնտեսական ծավալը 2001թ. հունվար-դեկտեմբերին, փաստացի գնելով, կազմել է 297.5 մլն. դրամ կամ 41851.9 հազար ԱՄՆ դոլար, այդ թվում ապրանքների արտահանումը՝ 30571

Այդ խնդրի լուծմանն է ուղղված հարկային բարեփոխումներում տեղ գտած կա-
 շարկատեսակների գծով դրույքաչափերի իջեցումը տեղական արտադրության մի շարք ոլորտներ
 Մինևույն ժամանակ հարկ է ընդունել արտաքին ներդրումների առումով մեր տնտեսության
 շիջակայնությունը, որի չեզոքացման կարևորագույն նախապայման է հանդիսանում ճկուն և գր-
 հարկային համակարգի առկայությունը:

Ներդրումների գլոբալիզացի հիմնական առանձնահատկություններից է հանդիսանում դիմացառիչ և ներդրումների և դրանց հատուցման միջև ընկած և որոշակի ժամանակահատվածայնությունից եկամուտների հոսքի կորուստն փոխանցված համակարգերում կա: Այդ իսկ պատճառով ԼՂՀ -ում իրականացվող բարեփոխումների ներկայիս փուլում արդիական է դարձել ներդրում՝ միջավայրի բարելավման ու ներդրումային ծիսիկ նվազեցմանն ուղղված ծրագրերի մշակումը՝ իրականացումը, քանի որ մեր հանրապետությունում առկա ինստիտուցիոնալ թերի դաշտով ուսկարմուրյան բարձր մակարդակը ետ են մղում քե՛ս ազգային, և քե՛ս՝ օտարերկրյա ներդրողներին:

Լիսնկի նվազեցման գործում կարեորվում է պետական երաշխիքների համակարգի վարպետության ղեկավարության համակարգի կողմից կատարվող աշխատանքները, որոնք կատարվում են:

- Պետական երաշխիքներ կտրամադրվեն միայն հաշվի առնելով.

- ներդրվող միջոցների ծավալը,
- ներդրվող միջոցների ժամկետը,
- ներդրումների համապատասխանությունը ներդրումային քաղաքականությանը:

Ռիսկերը լինում են տարբեր ձևերի և քաղաքական, և բնական, և ներդրումային, գույքային ալյն, այդ իսկ պատճառով անհրաժեշտ է ռիսկի աստիճանի կրճատմանն ուղղված նպատակաս

РЕЗЮМЕ

Темы, структура и эффективность инвестиций в НКР.

Инвестиция — совокупность затрат материальных, трудовых и денежных ресурсов, направленных на расширенное воспроизводство, основных фондов всех отраслей хозяйства. Инвестиции относительно новый для нашей экономики термин. Инвестиции более широкое понятие, оно охватывает как реальные, так финансовые инвестиции.

Финансирование инвестиций осуществляется за счет внутренних и внешних источников. Внутренними источниками являются собственные ресурсы предприятий, сбережения граждан, ассигнований из государственных бюджетов, а также долгосрочные кредиты и заимствования. Внешними источниками являются прямые и портфельные иностранные инвестиции, а также иностранные кредиты и заимствования.

Инвестиционная деятельность на территории НКР может финансировать за счет:

- ⇒ собственных финансовых ресурсов и внутрихозяйственных резервов инвестора (прибыль, амортизационные отчисления, денежные накопления и сбережения граждан и юридических лиц и др. средства);
- ⇒ заемных финансовых средств инвестора (банковские и бюджетные кредиты и др. средства);
- ⇒ привлеченных финансовых средств инвестора (средства полученные от продажи акций паевые и иные взносы членов трудовых коллективов, граждан юридических лиц);
- ⇒ денежных средств, централизуемых объединениями предприятий в установленном порядке;
- ⇒ инвестиционных ассигнований из государственных бюджетов, местных бюджетов и внебюджетных фондов;
- ⇒ иностранных инвестиций .

Очень важным моментом является рассмотрение инвестиционного риска в республике, оценить его современное состояние, предложить решения для уменьшения риска и целей улучшения инвестиционной среды.

В статье даны статистические показатели социально-экономического состояния, которые более точно дают представление об инвестиционной деятельности в НКР.

Structure, tempo and efficiency of invests in NKR

Investments exhibit the aggregate of material, working and cash expenditures directed to expanded reproduction of all national branches.

«Investments» comparatively is a new term in economy. It is of broader meaning that includes real and financial invests as well, that is the securities and invested bonds with the right of having some income from ownership.

Investment financing is realized on base of domestic and external sources. The domestic source is represented as own funds of an enterprise and savings of the population, state subsidies, as well long-term credits and loans. And the external sources are foreign direct and portfolio investments, foreign credits and loans too.

It is important to regard the share of investment risk in the republic, to estimate its state in nowadays and have any decision proposal in order to make the risk minimal and the investment sphere improved.

The main indexes of investment activity by the sources of their use are given in the thesis following the examples of Nagorno Karabakh Republic.